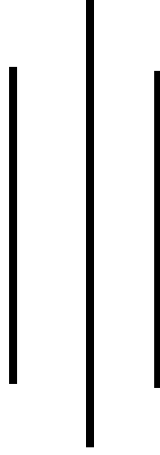

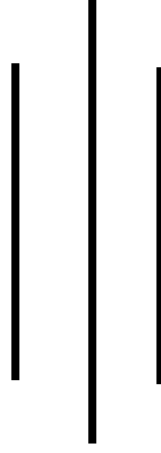

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को नीति कार्यक्रम तथा बजेट वक्तव्य

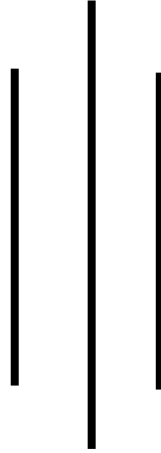

सिदिङ्वा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
साब्लाखु, ताप्लेजुङ
कोशी प्रदेश, नेपाल

२०८० साल असार १० गते आइतवार उपाध्यक्ष श्री कृष्ण कुमारी कडरीया ज्यूले गाउँसभामा
प्रस्तुत गर्नुभएको

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट वक्तव्य

सिदिङ्वा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
साब्लाखु, ताप्लेजुङ
कोशी प्रदेश, नेपाल

Contact No:- 9807928555 (Chairperson), 9852681171 (Vice Chairperson) 9852660153 (Chief Administrative Officer)

E-mail:-sidingbarmtpj@gmail.com

Facebook:- <http://www.facebook.com/sidingba.rural.municipality>

Website:- <http://www.sidingbamun.gov.np>

खण्ड १ – परिचय र समीक्षा

१.१ पृष्ठभूमी

सम्मानित सभाध्यक्ष महोदय,

- नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेको सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था अनुसार तिन तहको सरकार अन्तर्गत यस सिदिङ्वा गाउँपालिकाको आगामी दिनको सुनौलो भाग्य र भविष्यको मार्गचित्र कोर्नको लागि आ.व. २०८०।०८१ को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट यस गरिमामय गाउँसभामा प्रस्तुत गर्न पाउँदा अत्यन्तै गौरवान्वित महशुस गरेको छु ।
- सर्वप्रथम, नेपालको सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको लागि नेपाली जनताले पटकपटक गर्दै आएको ऐतिहासिक जनआन्दोलन, सशस्त्र संघर्षहरूमा शहादत हुनु भएका आदरणीय वीर अमर शहीदहरूको त्याग र बलिदानलाई भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । साथै विभिन्न चुनौतीका वावजुद आफ्नो व्यक्तिगत स्वार्थ र जीवन भन्दा माथि उठेर राष्ट्रिय स्वार्थ र आवश्यकताको लागि अहोरात्र खटिनुभएका, अतुलनीय, अवर्णनीय योगदान पुर्याउनुभएका तमाम जनप्रतिनिधि र राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्न चाहन्छु ।
- निरन्तर वर्षाकाको कारण उत्पन्न प्राकृतिक विपद वाढी तथा पहिरोमा ज्यान गुमाउनुहुने गाउँवासीहरूका शोकाकुल परिवारजनप्रति गहिरो समवेदना ब्यक्त गर्दछु । उक्त प्रकोपका कारण भएको विभिन्न आपतकालिन स्थिति सहयोग पुर्याउनुहुने विभिन्न संघ सस्था, जनमानस, प्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरू प्रति हार्दिक आभार ब्यक्त गर्दछु ।
- नेपाल सरकारले **समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली**को उद्देश्य परिकल्पना गरेर विगतमा आफ्ना योजना तथा कार्यक्रमहरू अघि सारेको छ । तसर्थ मैले पनि आज सिदिङ्वा गाउँपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट बक्तब्य पेश गर्दा सोही उद्देश्यलाई सहयोग पुग्ने गरी पेश गरेको छु । यस क्षेत्रको सर्वाङ्गीण तथा सन्तुलित विकास गर्दै गाउँबासीहरूको समग्र आर्थिक सामाजिक स्तरमा अभुतपूर्ण रूपमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन गाउँपालिका परिवार लागेको छ । यस गाउँपालिकालाई बालमैत्री, महिलामैत्री, अपागमैत्री, ज्येष्ठ नागरिकमैत्री तथा वातावरणमैत्री गाउँपालिकाको रूपमा विकास गर्दै, सुशासन, पारदर्शिता कायम गर्दै, छिटो छरितो र प्रभावकारी सेवा प्रवाह गर्दै नेपालकै नमुना गाउँपालिकाको रूपमा विकास गर्न हामी दत्तचित्तका साथ लागि परेका छौं । यस कार्यमा सहयोग प्रदान गर्न सम्पुर्ण जनप्रतिनिधि, बुद्धिजिवि, समाजसेवी, गाउँबासी तथा सरोकारवालाहरूको रचनात्मक सहयोगको अपिल गर्दछु ।
- यस सिदिङ्वा गाउँपालिकाको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट प्राथमिकिकरण तथा तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९, नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, कोशी प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त वित्तीय समानिकरण, समपुरक, विशेष तथा सशर्त अनुदान, नेपाल सरकारले अन्तरराष्ट्रिय स्तरमा गरेका प्रतिवद्धताहरू, दीगो विकास लक्ष्य, सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका विभिन्न आदेश, निर्देशन तथा परिपत्रहरू, स्थानीय तहको अधिकार तथा कार्य विस्तृतिकरण, स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ (परिमार्जित), स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४, अन्य प्रचलित विद्यमान ऐन कानूनहरू, विभिन्न विषयगत मन्त्रालयहरू, कार्यालयहरू, संघ संस्थाहरू बाट प्राप्त मार्ग निर्देशन, सुझाव तथा

अपेक्षा, बिभिन्न बिज्ञ, समितिहरुका राय, सल्लाह तथा सुझावहरु तथा आम नागरिकहरुको सुझाव, आम सिदिङ्वाबासीको अपेक्षा समेतलाई हृदयङ्गम गरी यस सम्मानित सभामा प्रस्तुत गरेको छु ।

सम्मानित सभाध्यक्ष महोदय,

अव म यस गरिमामय सभामा गत आर्थिक वर्षका नीति तथा कार्यक्रमहरुको समीक्षा पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

(क) आर्थिक क्षेत्र

कृषि:-

- फलफुल, तरकारी तथा डालेघाँसको विरुवा वाहीरी क्षेत्रवाट आयत गर्नु पर्दा सिदिङ्वा गाउँपालिकाको मोटो रकम वाहिरिने साथै कृषकहरुमा ठुलो आर्थिक बोझ पर्ने कुरालाई ध्यानमा राख्दै पहिलो प्राथमिकताको साथ यस गाउँपालिकाले एक नर्सरी स्थापना तथा सञ्चालन गरेको छ । यस नर्सरीवाट विभिन्न जातका फलफुल, तरकारी तथा डालेघाँसका ७३,७५० वोट विरुवा कृषकलाई प्रदान गरीएको छ यस सँगै रकम रु. ४८,७७८।- रुपैयाँ राज्यस्र संकलन भएको छ भने ७९७ कृषक घरधुरीले सेवा प्राप्त गरेकाछन ।
- व्यावसायिक खेति विस्तार गर्न, उन्नत जातको वाली खेति गर्न साथै माटोको गुणस्तर परिक्षण तथा सुधार गर्ने उदेश्यले यस पालिकाले एक कृषि मिनि ल्याव स्थापना गरेको छ । यस ल्याववाट १७२ जना कृषकहरुको फिल्ड निरिक्षण गरी, माटोको पि.एच. ७६ वटा, नाइट्रोजन ७६ वटा, फस्फोरस ३५ वटा, पोटासियम ३५ वटा र OM ७६ वटा परिक्षण भएको छ ।
- सिदिङ्वा गाउँपालिका अन्तर्गतका सम्पूर्ण अगुवा तथा व्यवसायिक कृषक हरुलाई खेति व्यावसायमा आइपर्ने समस्याको समाधान विधि तथा प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने उदेश्यको साथ प्रत्यक वडामा निःशुल्क घुम्ती वालि उपचार शिविर सञ्चालन गरीएको छ, सय शिविरवाट १ नं. वडा कालिखोलामा १०७ घर कृषक, २ नं. वडा सादेवामा १३६ घर कृषक, ३ नं. वडा आङखोपमा २२४ घर कृषक घर, ४ नं. वडा साब्लाखुमा २५० घर कृषक, ५ नं. वडा लिम्बुदिनमा १३९ कृषक घर, ६ नं. वडा मेहेलेमा २९७ कृषक घर, ७ नं. वडा सुरुमखिममा १२१ कृषक घर गरी जम्मा १२७४ घर कृषकहरु प्रत्यक्ष लाभाम्बित भएकाछन ।
- प्राङ्गारिक गाउँपालिका वनाउने उदेश्यका साथ यस पालिका र कृषि ज्ञान केन्द्र ताप्लेजुङको साझेदारमा प्राङ्गारिक मिशन कार्यक्रम सञ्चालन गरी सामुहिक खेतिको रुपमा ८८ वटा प्लाष्टिक टनेल निर्माण, १९ वटा गोठ सुधार, १ भर्मिक कम्पोष्ट उत्पाद क्षेत्र निर्माण साथै बिभिन्न हातेट्रयाक्टर, इलेक्ट्रिक स्प्रेयर, मिनि मिल भित्रिएको छ ।
- देश व्यापीरुपमा फैलिएको अमेरिकन फौजिकिरा तथा अन्य वालिमा नोक्सानी पुर्याउने हानिकारक किरा तथा वाली रोग नियन्त्रणको लागि गाउँपालिकावाट रसायनिक तथा जैविक विषादी ११९५ कृषक घरधुरीलाई सेवा प्राप्त गरेकाछन ।

- रसायनिक मल अभावको कारण कृषि व्यवसायमा आइपने समस्यालाई न्युनिकरण गर्न यस पालिकाले २ वटा सहकारीलाई डिलरसिपको रूपमा नियुक्ति गरेको छ । यि डिलरसिपको माध्यमबाट ३२.५ मे. टन युरीया र २.५ मे. टन **DAP** आयत गरीएको र पटक पटक गरी १२५७ कृषकहरूलाई रसायनिक मल वितरण गरिएको छ ।
- यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको कृषि तथा पशुपन्धीको तथ्याङ्क संकलन तथा रेकडिड कार्य र कृषकहरूलाई सुचिकृत गरी कृषक परिचय पत्र प्रदान गर्ने कार्य तिव्ररूपमा भएको छ ।
- अलैची खेती विस्तार गर्नको लागि यस पटक सिदिडवा ३ नं. वडा आडखोप र आलु खेति विस्तार गर्नको लागि सिदिडवा १ नं. वडा कालिखोला र २ नं. वडा सादेवामा पकेट विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरीएको छ ।
- कृषि पेशालाई व्यावसायिक तथा आधुनिकिकरण गर्नको लागि १३ वटा निजी फर्म र ४ वटा कृषक समुह गरी जम्मा १७ वटा व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण भएको छ भने हाल सम्म जम्मा निजी फर्म ५६ वटा र कृषक समुह २९ गरी जम्मा ८५ वटा व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण भएको छ ।

पशु

- यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका कृषकहरूको पशु स्वास्थ्य उपचार गर्ने उदेश्यका साथ पशुपन्धी उपचार तथा औषधी व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छ । यसबाट १६३९ जना कृषक लाभान्वित भई जम्मा १३,३९६ पशुपन्धीहरूको स्वास्थ्य उपचार भएको छ ।
- सिदिडवा गाउँपालिका अन्तर्गत सम्पूर्ण अगुवा कृषक तथा व्यवसायिक कृषकहरूले पालन गरेको पशुपन्धीहरूको रोग पहिचान गरी वाह र आन्तरिक परजिवी नियन्त्रण, बाँझोपन निवारण, रोग नियन्त्रण, उपचार तथा परामर्श सेवा प्रदान गर्ने उदेश्यले प्रतेक वडामा निःशुल्क पशु स्वास्थ्य शिविर कार्यक्रम सञ्चालन भएको छ । यस कार्यक्रमबाट १ नं वडा कालिखोलामा ६१ घर कृषक, २ नं वडा सादेवामा ११८ घर कृषक, ३ नं वडा आडखोपमा १६८ घर कृषक, ४ नं वडा साब्लाखुमा २४१ घर कृषक, ५ नं वडा लिम्बुदिनमा १०४ घर कृषक, ६ नं वडा मेहेलेमा २५५ घर कृषक, र ७ नं वडा सुरुमखिममा १४४ घर कृषक, गरि जम्मा १०९१ घर कृषकहरू प्रत्यक्ष लाभान्वित भएका छन् ।
- गाउँघरमा नै सेवा पुर्याई सेवाको पहुँच भन्दा बाहिरका कृषकहरूलाई समेटि र पशुपंक्षीमा रहेका यावत समस्याहरूको एकिकृत समाधान गर्नुको साथै सम्बन्धित स्थानमा पुगि समस्याको समाधान गर्ने उदेश्यले पशुपन्धी आदिवाट हुने (खोरेत, पि.पि.आर, रानिखेत, स्वाईन फिवर, रेविज, डिष्टेम्पर) आदि खोप अभियान अन्तर्गत सिदिडवा गाउँपालिकाको १-७ वटै वडाहरूमा निः शुल्क खोप अभियान सञ्चालन गरिएको छ । यस कार्यक्रम वाट पि.पि. आर. रोग विरुद्ध ६९४३ खोप, पन्धीमा लाग्ने रानिखेत विरुद्ध ८००० रानिखेत, सुँगुर बाँगुरमा लाग्ने स्वाईन फिवर रोग विरुद्ध १५४६, रेविज रोग विरुद्ध ३०० र कुकुर विरालोमा लाग्ने डिष्टेम्पर रोग विरुद्ध १२० खोप सँगै ६२३ पशुपन्धीपालक कृषकहरू प्रत्यक्ष लाभान्वित भएकाछन् ।

- वंगुरपाल व्यवसाय विस्तार गर्ने उदेश्यका साथ यस पटक सिदिङ्वा गाउँपालिका वडा नं ६ मेहेलेमा वंगुरको विर, पाठापाठी खरिद, आहारा व्यवस्थापन, बंगुरको खोर निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्न ५०% लागत साझेदारीमा अनुदान उपलब्ध गराई कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
- पशुपन्छीको स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने उदेश्यले यस गाउँपालिकाले पशु स्वास्थ्य प्राथमिक ल्याव स्थापना गरिएको छ । यस ल्याववाट थुनेलो रोग परिक्षण (CMT Test), ल्याक्टोज नमुना परिक्षण, छाला रोग परिक्षण(Skin Scraping Test) र गोवार परिक्षण तिब्र रुपमा भएको छ ।
- व्यवसायिकरुपमा पशुपालन गर्दै आएका कृषकहरूलाई व्यवसायिक तथा आधुनिकरण गर्नको लागी हाल सम्म ३० वटा पशुपन्छी व्यवसायमुलक फर्म दर्ता तथा नविकरण भएका छ ।

पर्यटन

- पर्यटनका सम्भावनाहरूलाई यथासम्भव खोज, अनुसन्धान, संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गर्न यस गाउँपालिका अन्तर्गतका तिम्बुङपोखरी, ढड्ढडे झरना, तोपाहाड मार्ग जस्ता आन्तरिक/बाह्य पर्यटकीय केन्द्रको पहिचान गर्दै सिदिङ्वा गाउँपालिकालाई पर्यटनको हबको रुपमा विकास गर्नको लागी पहल गरिएको छ । यसै सम्बन्धमा संघिय सरकारको समपुरक अनुदान अन्तर्गत तावानागी देखि तिम्बुङपोखरी सम्मको पर्यटकीय पदमार्ग तथा पूवाधार निर्माणको कार्य सञ्चालन भईरहेको छ । त्यस्तै प्रदेश सरकारको समपुरक अनुदान अन्तर्गत धारा नेपाले मोटरबाटो र सिदिङ्वा धाम पर्यटन पुर्वाधार निर्माण कार्य समेत सञ्चालन भईरहेको छ । यस बाट आन्तरिक पर्यटकहरूको संख्यामा बृद्धि हुनुको साथै गाउँपालिकाको राजश्वमा समेत उल्लेख्य सुधार हुने आशा गर्न सकिन्छ ।

उद्यम विकास

- गरिवि निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं ३ मा ७५ जना नयाँ उद्यमी सृजना गरी उक्त उद्यमीहरूलाई कटिड तथा वेमौसमी खेति सम्बन्धि प्राविधिक सिप विकास तालिम प्रदान गरिएको छ ।
- नयाँ उद्यमीहरू मध्ये ४९ जनालाई नयाँ व्यवसाय सञ्चालनमा सहयोग पुग्ने अपेक्षाका साथ प्राविधिक सामाग्री हस्तान्तरण गरिएको छ ।
- गत आ.वमा सृजित मेहेले र सुरुमखिमका ४० जना उद्यमीहरूलाई स्तरोन्नतीको लागि १ महिने तालिम प्रदान गरिएको छ ।

(ख) सामाजिक क्षेत्र

शिक्षा:-

- गत आ.व. तथा चालु आ.व गरी एच. पि. एफ सँगको साझेदारीमा ४ वटा विद्यालयहरूमा विद्यालय भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको छ । यसले विद्यालयको भौतिक पुर्वाधार विकास भएको तथा शिक्षण सिकाईमा समेत सहजता भएको छ ।

- त्यसै गरी राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत ४ वटा विद्यालयमा भवन निर्माणको कार्य भईरहेको र चाडै सम्पन्न हुने स्थितिमा रहेको छ ।
- भौतिक निर्माण तर्फ समानिकरण अनुदानबाट ९ वटा विद्यालयमा विभिन्न निर्माण कार्यको लागि बजेट विनियोजन भई ३ वटा विद्यालयमा कार्य सम्पन्न भएको र बाँकीका विद्यालयहरूमा निरन्तर काम भईरहेको छ ।
- विद्यालयमा भर्ना भएका सबै छात्राहरू तथा ७८ जाना दलित विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति वितरण गर्नको लागि संबन्धित विद्यालयको खातामा पैसा निकासी गरिएको छ ।
- आधारभूत तह (कक्षा – ८) को बार्षिक परीक्षालाई मर्यादित र ब्यबस्थित तरिकाले संचालन गरी प्रमाण पत्र तथा ग्रेड सिट वितरण गरिने क्रममा रहेको छ ।
- शैक्षिक सत्र २०८० को लागि शैक्षिक क्यालेन्डर निर्माण तथा वितरण गरी शैक्षिक कार्यक्रम व्यवस्थापन गरिएको ।
- सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको लागि निशुल्क पाठ्य पुस्तक अनुदान अन्तर्गत २८७४ विद्यार्थीलाई पाठ्य पुस्तक वितरण गरिएको छ ।
- सिदिङ्वा गाउँपालिका अन्तर्गतका २५ वटा विद्यालयहरूमा इहाजिरी जडान गरिएको छ । यसले शिक्षकको हाजिर दर वढाउने तथा गुणस्तर वृद्धि हुने अपेक्षा गरिएको छ ।
- सिदिङ्वा गाउँपालिका अन्तर्गत १-५ सम्म अध्ययनरत १५३१ विद्यार्थीलाई न्यानो कपडा उपलब्ध गराइएको छ भने विद्यालयमा अध्ययनरत छात्रालाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड वितरण गरिएको छ ।
- स्थानीय स्तरको भाषालाई प्रोत्साहन गर्न **आनिपान भाषा** पढाइरहनु भएका शिक्षकहरूको प्रोत्साहन स्वरुप अनुदान उपलब्ध गराइएको छ ।
- सशर्त अनुदान अन्तर्गत **माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी, गणित, र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान सम्बन्धमा** प्राप्त बजेटलाई बालकल्याण मा.बि., सुरुम्विम, सरस्वती मा.बि., साब्लाखु र सिंहेश्वरी मा.बि., आंखोपलाई १/१ जना मा.बि. शिक्षकको बार्षिक रुपले हुन आउने त.भ. बापतको रकम अनुदान उपलब्ध गराइएको छ । त्यसैगरी **निम्न माध्यमिक तह कक्षा (१-८) मा अंग्रेजी, गणित, र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान सम्बन्धमा** प्राप्त बजेटलाई सिंहदेवि आ.वि तथा आगेपा आ.विमा शिक्षक नियुक्ति गएको छ । यसबाट निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तहमा अंग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयको शिक्षक अभावको कारण शैक्षिक गुणस्तरमा आएको हासको पुर्ति भई विद्यार्थीको सिकाईको स्तर सुध्रिने अपेक्षा गरिएको छ ।

स्वास्थ्य:-

- राष्ट्रिय खोप कार्यक्रम अन्तर्गत यस गाउँपालिकामा गत आ.ब. मा १३५५ जना बालबालिकाले खोप प्राप्त गरेका छन्, जसमध्ये १७६ जना बालबालिकाले पुर्ण खोप प्राप्त गरिसकेका छन् ।
- यस गाउँपालिका अन्तर्गतका प्रत्येक वडाहरूमा २८ वटा खोप केन्द्र मार्फत **राष्ट्रिय भिटामिन ए** कार्यक्रम अन्तर्गत २०७९ कार्तिक ५-६ र २०८० बैशाख ६-७ गरी दुई पटक संचालित कार्यक्रममा ६ महिना देखि ११

महिना सम्मको १८८ जना तथा १ वर्ष देखि ५ वर्ष सम्मको १६५७ जना गरी जम्मा १८४५ जना बालबालिकालाई भिटामिन ए को क्याप्सुल खुवाइएको छ । साथै सोही अभियानमा १६५७ बालबालिकालाई जुकाको औषधि पनि खुवाइएको छ ।

- यस गाउँपालिकाको सबै वडाको कुल २७ वटा केन्द्रवाट गाउँघर क्लिनिक मार्फत ३२६३ जना सेवाग्राहीले सेवा प्राप्त गर्नु भएको छ ।
- स्वास्थ्य चौकीको भौतिक पूर्वाधार सुधार अन्तर्गत साब्लाखु स्वास्थ्य इकाईको भवन निर्माण सम्पन्न सेवा सञ्चालनमा आएको छ ।
- गाउँपालिकामा कार्यरत महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूले पुर्याउनु भएको योगदानको कदर गर्दै यातायात खर्च शिर्षकमा भुक्तानी गरिएको छ ।
- बर्थिङ सेन्टरमा नै सुत्केरी गराउने अभियान अन्तर्गत साब्लाखुमा २२ जना र आङखोपमा १३ जना गरी जम्मा ३५ जना गर्भवती महिलाले बर्थिङ सेन्टरमा सुत्केरी गराउनु भएको छ ।
- यस गाउँपालिका स्थित १-७ वडाका ६९ जना गर्भवती महिलाहरूको स्वास्थ्य अवस्था जाँच गर्न संबन्धित वडाको स्वास्थ्य चौकीमा नै गई **Rural Ultra Sono Graphy (RUSG) कार्यक्रम** सम्पन्न गरिएको छ ।
- नेपाल सरकारले निशुल्क रुपमा प्रदान गरेको ९८ प्रकारका औषधिहरूलाई बाह्रै महिना निशुल्क रुपमा उपलब्ध गर्न आवश्यक प्रवन्ध गरिएको छ ।
- स्वास्थ्य सेवालाई थप प्रवाहकारी बनाउन रिक्त रहेका दरबन्दीमा ९ जना स्वास्थ्यकर्मीहरू नियुक्ति गरी विभिन्न स्वास्थ्य संस्थामा पदस्थापना गरिएको छ ।
- गत आ.वमा यस गाउँपालिकामा कोरोना बिरुद्धको खोप अभियान अन्तर्गत ३९५९ जनालाई खोप सेवा प्रदान गरिएको छ भने ५१२ जनालाई क्या. आर कोड सहितको खोप कार्ड उपलब्ध गराइएको छ ।

खानेपानी:-

- गाउँपालिकाको सुक्खाग्रस्त क्षेत्र साविक साब्लाखु १, २ र ३ क्षेत्रमा रहेको खानेपानीको ठूलो सडकटलाई समाधान गर्न **मिटर सिस्टम** लागू गरिएको छ । प्रत्येक घरधुरीमा **खानेपानीको मिटर** जडान गरी खानेपानीमा हुने चुहावट नियन्त्रण तथा आवश्यक परिमाणमा मात्र खानेपानीको प्रयोग हुने तथा बाँकी परिमाण आरबिटीमा भन्डारण भई उक्त समस्या समाधान हुने अपेक्षा गरिएको छ ।
- साविकमा संचालन भइरहेका तथा उपभोग गरिरहेका खानेपानीका मुहानहरू मध्ये यस गाउँपालिकाका हुडुले मुल, कोप्चे मुल छुम्बि खोल्सा मुल जस्ता ११ वटा मुलहरू मर्मत गर्दै खानेपानीमा नागरिकको पहुँच स्थापना गरिएको छ ।
- गत आ.ब. मा १२,३९० मिटर विभिन्न साइजको पाईप खरिद र ६४० घरधुरीलाई खानेपानीको पहुँच स्थापना गरिएको छ ।

- आङ्खोप, साब्लाखु, लिम्बुदीन भित्र खानेपानी आयोजनाको समस्या समाधान गर्न ठेक्का प्रकरणद्वारा रु २८,०५,१५४.४४/- को पाइप खरिद गरिएको छ ।

खेलकुद:-

- यस गाउँपालिकाका युवा खेलाडीहरूको प्रतिभा प्रस्फुटन गर्न खेलकुद क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ । फुडलिङ नगरपालिकाले संचालन गरेको अन्तरपालिकास्तरीय भलिबल प्रतियोगितामा प्रथम स्थान हासिल गरेको छ, त्यसै गरी फालेलुंग गाउँपालिकामा संचालन भएको पुरुष भलिबल प्रतियोगितामा **द्वितीय स्थान** हासिल गरेको छ ।
- सिरिजङ्गाको तेल्लोकमा आयोजना भएको जिल्ला स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ सिल्ड प्रतियोगितामा यस गाउँपालिकाले १ स्वर्ण, ७ रजत र ७ काश्य पदक सहित १५ पदक प्राप्त गरेको छ ।
- खेलकुद विकासको लागि यस गाउँपालिकाको कार्यालय परिसर भित्र अस्थाई व्याडमिन्टन कवर्डहल निर्माण गरी गणतन्त्र दिवसको उपलक्षमा यस ताप्लेजुङ जिल्लाका सम्पूर्ण स्थानिय तह र पाँचथरको याडवारक गा.पाको समेत सहभागीतामा पाँच खेल समुहको व्यडमिन्टन प्रतियोगिता सम्पन्न गराइएको छ ।
- स्वास्थ्यको लागि खेलकुद राष्ट्रका लागि खेलकुद नारा सहित सिदिङ्वा गाउँपालिकाको भञ्ज्याङ मा. वि.को खेल मैदानमा चार दिन सम्म आयोजना गरिएको पालिका स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ सिल्ड प्रतियोगितामा जम्मा २४ खेल समुह सञ्चालन गरी सम्पूर्ण खेल समुहमा छात्र तथा छात्रा विद्यार्थीहरूलाई सहभागी गराइएको छ ।

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण:-

- गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने हरेक सेवा सुविधामा महिला, बालबालिका, फरक क्षमता भएका, ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिइएको छ ।
- महिलाहरूको सशक्तिकरणको लागि ७ वटै वडाको महिलाहरूको सहभागितामा क्षमता विकासको कार्यक्रम अन्तर्गत लेखन शिप तथा पब्लिक स्पिकिङ सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएको छ ।
- जेष्ठ एकल महिलाहरूलाई सम्मान स्वरुप सिदिङ्वा गाउँपालिका २८ जना एकल महिलाहरूलाई न्यानो कपडा वितरण गरिएको छ ।
- छात्रा विद्यार्थीहरूको क्षमता विकासको लागि अन्तराष्ट्रिय महिला दिवसको उपलक्षमा ६ जना विद्यार्थीको सहभागितामा वक्तित्वकला प्रतियोगिता सञ्चालन गरिएको छ ।

(ग) पूर्वाधार क्षेत्र

सडक तथा पुल

- चालु आ.ब. मा १६४ वटा योजना/कार्यक्रमहरूको संज्ञौता भई कार्यसम्पन्न भइसकेको अवस्था छ जसमध्ये १४.५८० किमि नयाँ ट्यूक खोलिइसकेको छ भने ६१ किमि सडकको मर्मत भएको छ ।

- पाँचथरको याडवरक गाउँपालिका र सिदिङ्वा गाउँपालिकाको सिमाना कार्तिके देखी साल्बोटे मादिबुङ लिम्बुदिन हुँदै मेहेले सम्म सडक संजालले जोड्नेको लागि **विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR)** तयार गरी **सङ्घीय तथा प्रदेश सरकार समक्ष समपुरक अनुदानको** रुपमा योजना माग भए बमोजिम ठेक्का मार्फत करिब १४ कि.मि को सडक विस्तार तथा नयाँ ट्रयाक ओपनको कार्य अन्तिम अवस्थामा पुगेको छ । जसबाट उक्त क्षेत्रमा रहेका करिब १५०० नागरिकहरुले प्रत्यक्षरुपमा फाइदा लिन सक्नेछन् ।
- सिदिङ्वा गाउँपालिकाको प्रमुख पर्यटकीय स्थल तिम्बुङपोखरीको पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न मटिटार मिचिम श्यामटार हुँदै तिम्बुङपोखरी जोड्ने सडकको **विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR)** तयार गरी **सङ्घीय तथा प्रदेश सरकार समक्ष समपुरक अनुदानको** रुपमा योजना माग गरिएको छ । सिदिङ्वा गाउँपालिकाको प्रमुख पर्यटकीय गन्तब्य तथा नेपालकै १०० पर्यटकीय गन्तब्य मध्ये एक रहेको तिम्बुङ पोखरी जोड्ने यो सडक मार्ग आर्थिक, सामाजिक तथा पर्यटकीय दृष्टिकोणले अत्यन्तै महत्वुपूर्ण रहेको छ । यो सडकमार्गको निर्माण पश्चात बर्षेनी कम्तिमा ५००० जना पर्यटकहरुको आवागमन हुने अनुमान रहेको छ । जसबाट यस क्षेत्रमा कम्तिमा ५०० जना ब्यक्तिहरुले प्रत्यक्ष रोजगारी पाउनुको साथै होटल ब्यबसाय मार्फत आर्थिक सामाजिक जीवनस्तर पनि उस्कने संभावना रहेको छ ।
- गाउँपालिकाले निर्माण गर्ने सडकको गुणस्तर कायम गर्न नयाँ निर्माण गरिने सडकहरु कम्तिमा पाँच मिटरको चौडाइको हुनु पर्ने, जसमध्ये करिब १ मिटरको भागमा नाली अनिवार्य रुपमा खन्नु पर्ने नीति अनुरूप धेरै जसो सडकहरुमा सो नीति कार्यान्वय गर्न सकिएको भएता पनि केही केही आयोजनाहरुमा भौगोलिक विकटताको कारण नाली खन्न सकिएको छैन । सडक निर्माण पश्चात नाली खन्ने कार्यमा गरिएको अनिवार्यताले गाउँपालिकाले निर्माण गरेको सडकको सूरक्षा, दिगोपना कायम गर्न मद्दत पुग्ने विश्वास लिइएको छ ।

सिँचाई

- गाउँपालिकाको सुक्खाग्रस्त क्षेत्र साविक साब्लाखु १, २ र ३ मा काबेली खोलाबाट **लिफ्टिङ प्रविधिको** प्रयोग गरी खानेपानी तथा सिँचाईको पहुँच स्थापनाको लागि रु. २,९३,६४,७८४.७८/- लागतको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी सङ्घीय सरकार समक्ष **विशेष अनुदानमा** योजना माग गरिएको मा ठेक्का आब्हान गरिएको र "Y.P.R, धनकुटा " ले रु. २,३०,४५,४०८.०६/- मा निर्माण गर्न कबोल गरी संझौता बमोजिम ८७% कार्य सम्पन्न भएको छ ।

भवन तथा शहरी विकास

- वडा नं. ५ लिम्बुदिनको हकमा रु. १,६६,३९,८९७।१० को ठेक्का आब्हान गरिएकोमा "बंगलामुखी कन्सट्रक्सन, पाँचथर" ले रु. ९२,३५,४२४.२५ मा निर्माण गर्न कबोल गरी संझौता बमोजिम को कार्य समाप्त भएको छ ।

- वडा नं. २ सादेवाको हकमा रु. १,७२,७७,०९१।७६ को ठेक्का आब्हान गरिएकोमा "पुजा एन्ड आर डी कन्स्ट्रक्सन, पाँचथर" ले रु. ९७,३१,३९५. १७।- मा निर्माण गर्न कबोल गरी सम्झौता बमोजिमको कार्य समाप्त भएको छ ।
- वडा नं. ७ सुरुम्खिमको हकमा रु. १,८९,९९,६८४।६६ को ठेक्का आब्हान गरिएकोमा "मानभारा निर्माण सेवा प्रा.लि., ताप्लेजुङ" ले रु. १,०५,४२,६०१.३५।- मा निर्माण गर्न कबोल गरी सम्झौता बमोजिम कार्य भइरहेको छ ।
- गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण सम्बन्धमा जानकारी गराउनु पर्दा दुःखका साथ भन्नु पर्छ, जग्गा खोजविन समितिको सिफारिस तथा गाउँपालिकाको निर्णय बमोजिम निशुल्क जग्गा उपलब्ध गराउने जग्गादाताले गाउँपालिका भञ्ज्याङमा सारी सकेपछि बोलि फेरिएकोले जग्गा विवादको कारण गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण हुन सकेको छैन ।

(घ) वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन क्षेत्र

- यस गाउँपालिकाका नागरिकहरूलाई बाढी, पहिरो जस्ता प्राकृतिक विपदबाट सिर्जित परिस्थितिको ब्यवस्थापनको लागि तार जाली तथा पाइप खरिद गरी प्रत्येक वडामा वितरण गरिएको छ ।
- बाढी, पहिरो, आगलागी जस्ता प्राकृतिक प्रकोपबाट घरबार बिहिन भएका यस गाउँपालिका मार्फत राहत उपलब्ध गराइएको छ ।

(ङ) संस्थागत विकास सेवा प्रवाह र सुशासन

- गाउँपालिकाका कर्मचारीहरूको सीप, दक्षता, क्षमता तथा अनुभवमा विकास गर्दै प्रभावकारी कार्यसम्पादन गराउन आवश्यक केही तालिम, गोष्ठीको अवसर प्रदान गरिएको छ ।
- गाउँपालिकाको शाखागत सञ्चार प्रणालीलाई द्रुतता कायम गर्न अपटिकल फाइबर इन्टरनेट सेवाको शुरुवात गरिएको छ भने वडा कार्यालयहरूमा इन्टरनेट जडानको लागि प्रकृया अघि वढाइएको छ ।
- गाउँपालिकाको वजार क्षेत्रको सुरक्षालाई मध्यनजर गर्दै साव्लाखु, आङ्खोप र लिम्बुदिनमा ११ वटा सोलार सडक वत्ती जडान गरिएको छ ।
- सिदिङ्वा गाउँपालिकाको शाखा कार्यालयमा इन्टरनेट तथा सिसि टि भी क्यामेरा जडान गरिएको छ ।
- गाउँपालिका तथा यस अन्तरगतका शाखा, वडा कार्यालय तथा स्वास्थ्य चौकीमा इहाजिरी जडान गरी सञ्चालनमा ल्याइएको छ ।

(च) अन्य

- गत आ.ब. मा न्यायिक समितिमा परेका ३ वटा उजुरी मध्ये एउटाको मिलापत्र भएको छ, ३ ओटा उजुरीहरू मेलमिलापको प्रकृत्यामा रहेको छ ।
- गाउँपालिकाको आर्थिक अवस्था कमजोर भएका क्यान्सर, मृगौला पिडित जस्ता १८ जना दीर्घरोगीहरूलाई रु. १७,८५,०००।- आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराइएको छ ।

- यस गाउँपालिकामा सबै वडामा अनलाईनबाट घटना दर्ता गरिदै आएको छ र आ.व २०७९।८० मा १२३३ वटा घटना दर्ता भएको छ ।
- सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत ११६३ जना लाभग्राहीहरूले आ.व २०७९।८० मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गरेका छन ।
- आ.ब. २०७९।०८० मा **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम** अन्तर्गत प्राप्त कुल रु. ४५,००,६००।- बजेटले ७८ जना बेरोजगार ब्यक्तिहरूलाई दैनिक रु. ५७७ को दरले १०० दिन बराबरको रोजगारी प्रदान गर्नको लागि १८ वटा आयोजनाहरू संचालन गरिएको छ । यस कार्यक्रमबाट गाउँपालिकाको श्रोत अभावको कारण मर्मत गर्न नसकिएको स्थानीय सडक, गोरेटो, घोडेटोहरू मर्मत संभार हुनुको साथै पूर्वाधार विकास निर्माण तथा मर्मत संभारमा महिला दिदी बहिनीहरू पनि प्रत्यक्षरूपमा संलग्न भई आर्थिक उपार्जन गरेका छन् । गरिब तथा जोखिममा रहेको विपन्न समुदाय र सिमान्तकृत वर्गलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नुको साथै स्थानीय समुदायमा सामाजिक र आर्थिक उन्नतिमा प्रत्यक्ष सहयोग पुगेको विश्वास लिइएको छ ।

सम्मानित सभाध्यक्ष महोदय,

अब म गत आ.ब. को हाल सम्मको बित्तीय प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्न चाहन्छु ।

- आ.ब. २०७९।८० मा ३२ लाख २३ हजार ६८० आन्तरिक राजश्व उठ्ने अनुमान गरिएकोमा बैशाख मसान्त सम्ममा रु. १८ लाख ३५ हजार ६६६ आन्तरिक राजश्व संकलन गर्न सफल भइएको छ जुन अनुमानको ५६.९४ % रहेको छ ।
- राजश्व बाँडफाँड अन्तर्गत नेपाल सरकारबाट रु. ७ करोड ४४ लाख ५० हजार ३१४ प्राप्त हुनु पर्नेमा बैशाख मसान्त सम्ममा ४ करोड ९३ लाख २५ हजार २१३.२६ मात्र प्राप्त भएको छ । त्यसै गरी प्रदेश सरकारबाट सवारी कर बाँडफाँडबाट २४ लाख ६१ हजार ३४० प्राप्त हुनु पर्नेमा १९ लाख ७४ हजार ०८७.६८ प्राप्त भएको छ ।
- सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान थप बजेट सहित रु. १७ करोड ८० लाख ५८ हजार ९८० मध्ये रु ११ करोड ५१ लाख २५ हजार १९५ अर्थात ६४.६६ प्रतिशत हाल सम्म खर्च भएको छ । त्यसैगरी प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान वजेट रु १ करोड २६ लाख २३ हजार रकम मध्य रु १८ लाख ३६ हजार २५५.२८ रुपैया हाल सम्म खर्च भएको छ ।
- संघीय सरकार समपुरक अनुदान रु. १ करोड प्राप्त भएकोमा हाल सम्म कार्य सञ्चालनकै क्रममा रेहेकोले खर्च भएको छैन । कोशी प्रदेश सरकारबाट प्राप्त समपुरक अनुदान रु. ५९ लाख ५६ हजार प्राप्त भएकोमा रु. १६ लाख ९२ हजार ६२० अर्थात २८.४२% हाल सम्म खर्च भएको छ ।
- यस गाउँपालिकाले गत आ.ब. मा बिनियोजन गरेको ४८ करोड ४० लाख ३५ हजार २०९ मध्ये रु. २१ करोड ०७ लाख ३८ हजार ११३ रुपैयाँ अर्थात ५६.६४ % हाल सम्म खर्च भएको छ । जसमध्ये पुंजिगत प्रकृतिको योजना कार्यक्रम अन्तर्गत १८ करोड ७८ लाख ५० हजार २२३ मध्ये ९ करोड ७७ लाख ८७ हजार ९३८ अर्थात ४७.९४ % खर्च भएको छ । त्यसै गरी चालु तर्फ प्रशासनिक खर्च र चालु प्रकृतिको कार्यक्रम अन्तर्गत

२६ करोड ६१ लाख ८५ हजार ००६ मध्ये ११ करोड २९ लाख ५० हजार १७५ रुपैयाँ ३ पैसा अर्थात ६१.८६ % हाल सम्म खर्च भएको छ ।

- सामाजिक सुरक्षा तर्फ तिन त्रैमासिकमा गरी ३ करोड ३८ लाख ८७ हजार ६९२ रुपैयाँ निकास भई खर्च भइसकेको छ ।

खण्ड २ – आगामी आ.व. २०८०/८१ को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट

सम्मानित सभाध्यक्ष महोदय,

अब म यस गाउँपालिकाको सौँच, लक्ष, उद्देश्य, अपेक्षित उपलब्धि र नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएको आधारहरु पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

२.१ सौँच, लक्ष, उद्देश्य र अपेक्षित उपलब्धि

२.१.२ सौँच

सिदिङ्वा गाउँपालिकाका गाउँवासीहरुको आधारभूत आवश्यकता पूरा गर्दै विशिष्ट पहिचान सहितको सुन्दर, समृद्ध र उत्कृष्ट गाउँपालिका बनाउने मुख्य सौँच रहेको छ ।

२.१.२ लक्ष

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को अन्त्यसम्ममा सिदिङ्वा गाउँपालिकामा भौतिक पूर्वाधार, पर्यटन, सुशासनका क्षेत्रका प्रगतिहरु आम नागरिकले महसुस गर्न सक्ने लक्ष लिइएको छ ।

२.१.३ उद्देश्य

सिदिङ्वा गाउँपालिकाबासीले एक वर्षभित्रमा आफ्नो जीवनस्तरमा परिवर्तन भई दैनिक जीवनयापनमा सहजता भएको महसुस गर्नेछन् ।

२.१.४ अपेक्षित उपलब्धि

आ.व. २०८०/८१ को अन्त्यसम्ममा देहायका उपलब्धीहरु हासिल गर्न सकिने अपेक्षा राखिएको छ,

- सडक सञ्जालको विस्तार, स्तरोन्नति भई सुरक्षित, गुणस्तरीय र भरपर्दो यातायातको पहुँचमा वृद्धि भएको हुनेछ ।
- विपदका कारण क्षति पुगेका पुर्वाधारहरुको व्यवस्थापन तथा पुनःनिर्माण गरिने छ ।
- प्रकृतिक प्रकोप न्युनिकरण तथा प्रवावितको पुनः स्थापनाको लागि उचित व्यवस्थापन गरिने छ ।
- सिदिङ्वा गाउँपालिका क्षेत्रमा स्वास्थ्य तथा शिक्षा क्षेत्रमा देखिएका कमी कमजोरीहरुलाई निवारण गर्दै गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा तथा शिक्षाको व्यवस्था उपलब्ध हुनेछ ।

- सिदिङ्वा गाउँपालिकामा गरिदै आएको सुधारउन्मुख कृषि तथा पशुपालन प्रणालीमा थप व्यवस्थित वनाई कृषक, युवा तथा लक्षित वर्ग लाभान्वित हुनेछन् ।
- सार्वजनिक प्रशासनलाई चुस्त, दुरुस्त, पारदर्शी, जवाफदेही, भ्रष्टाचारमूक्त बनाउन गुनासो सुनुवाई संयन्त्रलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- विभिन्न वडामा विस्तारित विद्युत प्रसारण लाईनलाई सम्पूर्ण वडामा विस्तार गर्न आवश्यक कदम चालिने छ ।
- न्यायिक समितिले आम नागरिकको विश्वास जित्ने गरी सत्यतथ्यको आधारमा विवादको निरूपण गर्नेछ ।
- खानेपानीको समस्या भएको क्षेत्र पहिचान गरी उचित योजना अनुसार कार्य गरिने छ ।
- पर्यटनको सम्भावनालाई मध्यनजर गर्दै पर्यटन प्रवर्धनको लागि उचित नति बनाएर कार्यान्वयन गरिने छ ।

२.२ वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएका प्रमुख नीति तथा आधारहरु:

- नेपालको संविधानमा व्यवस्था भए अनुसार स्थानीय तहका अधिकारका सूचीकृत विषयहरु ।
- स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ (परिमार्जित)
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- पन्ध्रौं पञ्चवर्षीय योजना
- नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको बजेट बक्तव्य
- दिगो विकासका लक्ष्यहरु
- राजश्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति लगायतका समितिबाट प्राप्त राय सुझावहरु ।
- वडा वस्ती स्तरमा भएका छलफलका सुझावहरु एवम संकलन भएका योजना तथा कार्यक्रमहरु ।
- विषयगत समितिबाट प्राप्त राय सुझाव ।
- विपद व्यवस्थापन समितिको सुझाव ।

सम्मानित सभाध्यक्ष महोदय,

अव म यस गरिमामय गाउँसभामा सिदिङ्वा गाउँपालिकाले आ.व. २०८०।०८१ मा अख्तियार गर्ने नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

२.२.१ मुलभूत नीति तथा कार्यक्रम:

१. पारदर्शिता, जवाफदेहिता, इमान्दारिता, कर्तव्यनिष्ठता साथ सेवा प्रवाहलाई सुशासनमैत्री, नागरिकमैत्री, भ्रष्टाचार रहित, बेरुजु रहित बनाइनेछ ।

२. गाउँपालिका भित्र संचालन हुने विकास निर्माण, भौतिक पूर्वाधारका योजनाहरूमा ३% (तिन प्रतिशत) प्राविधिक खर्च (Contingency Cost) तथा २% (दुई प्रतिशत) मर्मत संभार खर्च काटिनेछ ।
३. गाउँपालिका भित्र संचालन हुने योजनाहरू तथा बिषयगत कार्यालय, विद्यालय, स्वास्थ्यचौकी तथा अन्य सरकारी, गैरसरकारी निकाय, सहकारी, संघसंस्थाको अनुगमन, सुपरिबेक्षणलाई प्रभावकारी बनाउन हरेक हप्ता एउटा वडामा अनुगमन गरिनेछ ।
४. गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयलाई बिभिन्न योजना तथा कार्यक्रमको लागि निशुल्क रुपमा जग्गा प्रदान गर्ने जग्गादाताहरूलाई उच्च सम्मान गरिनेछ ।
५. बर्खे तथा असारे बिकासको बानीलाई हटाउन आ.ब. को शुरुमा नै बार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्ययोजना तर्जुमा गरी चैत्र भित्रमा योजना कार्यान्वयन गर्न पहल गरिनेछ ।
६. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत यस गाउँपालिका अन्तर्गतका सुचिकृत बेरोजगार ब्यक्तिहरूलाई नम्स बमोजिम रोजगारी प्रदान गरिनेछ ।
७. सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता सुदृढीकरण आयोजना अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरूलाई राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पञ्जिकरण बिभाग संगको साझेदारीमा एक चौमासिकको तलब भत्ता बापतको रकम यस गाउँपालिकाबाट ब्यहोरिनेछ ।
८. राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जिकरण बिभागले उपलब्ध गराएको तालिम खाका बमोजिम घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धमा गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयको कर्मचारीहरूको लागि तालिम तथा जनप्रतिनिधिहरूलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
९. वडा वडामा मेलमिलाप केन्द्रको व्यवस्था र मेलमिलापकर्ताको क्षमता अभिवृद्धि गरी न्यायिक समितिबाट गरिने विवाद निरुपणको कार्यलाई वडा तहमा विस्तार गरिनेछ ।

२.२.२ क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम:

➤ आर्थिक विकास:

कृषि तथा पशु विकास:

- प्रत्येक वडामा वाली उपचार तथा पशु स्वास्थ्य सम्बन्धि घुमि शिविर कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कृषि तथा पशु प्राविधिकहरूलाई आम नागरिकको घरमै सेवा प्रवाह गर्न मोबाइल सेवा (Mobile Service) परिचालन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाका सम्पूर्ण कृषकहरूलाई किसान सुचिकरण कार्यक्रम अन्तर्गत सुचिकृत गरिने छ ।
- दुध, मासु, छुर्पी आदीको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नको लागि पशु नश्लसुधार (कृत्रिम गर्भाधान) कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पशुपन्छीमा देखापर्ने विभिन्न रोग तथा स्वास्थ्य चुनौतिहरूको व्यवस्थापन गर्न खोप अभियान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- कृषकहरूको आवश्यकता एवं माग वमोजिमको विरुवा उत्पादन तथा वितरण गर्नको निम्ति पुहिले स्थापना भएको नर्सरीको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- माटोको गुणस्तर परिक्षण, वालीविरुवामा क्षतिगर्ने रोग किराको परिक्षण साथै पशुपन्छीमा हुने विभिन्न रोगहरूको परिक्षण तथा तिनको नियन्त्रण गर्नको लागि गत आ.व.मा स्थापना भएको मिनि ल्याव र पशु स्वास्थ्य प्राथमिक ल्यावको व्यावस्थापन गरीनेछ ।
- कृषि उत्पादनमा वृद्धि आत्मनिर्भरता, आयत प्रतिस्थापन गरी निर्यात प्रवर्द्धन गर्नको लागि मागमा आधारित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विभिन्न वडाहरूमा सेवा दिनको लागि वडा नं ६ र २ मा पशु सेवा इकाई व्यवस्थापन गरी सेवा प्रदान गरिने छ ।

पर्यटन:

- स्थानीय पर्यटनका सम्भावनाहरूलाई यथासम्भव खोज अनुसन्धान, संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न गाउँपालिका भित्रका पर्यटकीय क्षेत्रहरू विशेषगरी सिदिङ्वा धाम, तिम्बुङ पोखरी, ढड्ढङ्गे झरना र चेमेरे गुफालाई प्राथमिकतामा राखी पुर्वाधार निर्माणको काम अघि वढाइने छ ।
- आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटनको प्रबल संभावना रहेको कालिखोलाको तिम्बुङपोखरी जाने पर्यटकहरूलाई लक्षित गर्दै पर्यटकीय पदमार्ग निर्माण गरी सौन्दर्यकरण समेत गरिने छ ।

उद्योग:

- प्रत्येक वडामा साना तथा घरेलु उद्योग संचालनको लागि प्रोत्साहन गरिने छ । डेरि उद्योग, फ्रेस हाउस, धागो, हाते कागज उद्योग आदिलाइ प्रमुख महत्व दिईने छ ।
- यस सिदिङ्वा गाउँपालिकामा जैतुन, अगरउड, श्रीखण्ड, टिमुर जस्ता उत्पादन मुलक खेतीलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- विगत आ.व मा विभिन्न वडामा सञ्चालन गरिएको लधु उद्यम विकास कार्यक्रमको उपलब्धि मुल्याङ्कन गरी उचित प्रवर्धन गरिने छ ।
- उद्यम विकास सम्बन्धि तालिम प्राप्त उद्यमीहरूलाई उद्यम सञ्चालनको लागि प्रविधि हस्तान्तरण गरिने छ ।

➤ सामाजिक बिकास:

शिक्षा:

- यस गाउँपालिका अन्तर्गतका विभिन्न बिद्यालयको कक्षा कोठा, शौचालय, खेलमैदान, सपोर्टवाल लगायत अन्य भौतिक पूर्वाधारहरूको संरचनागत सुधार गर्दै शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिमा जोड दिइनेछ ।
- बिद्यालयमा कार्यरत बाल शिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै बालबालिकाहरूको शिक्षण सिकाई कृयाकलाप तथा बानी ब्यहोरामा बिकास गरिनेछ । अनुमति पाएर पनि दरबन्दी नभई संकटमा परेका गत आ.ब. देखि नै शुरु गरिएको विद्यालयहरूमा प्ररम्भिक नि.मा.बि. र प्रा.बि. तहको तलब बराबरको रकम अनुदान दिइ शैक्षिक जनशक्ति ब्यबस्थापन गरिनेछ, जस्ले गर्दा स्थानीय अभिभावकले बर्षौं देखी गर्दै आएको लगानीको कदर हुने बिश्वास लिइएको छ ।
- यस गाउँपालिका अन्तर्गतका सम्पूर्ण विद्यालयहरूमा ई-हाजिर जडान गरिने छ ।
- आधारभुत विद्यालयमा अध्यानरत विद्यार्थीका लागि टूयाकसुट/स्कुल व्याग खरिद गरि वितरण गरिने छ ।
- सशर्त अनुदानको रुपमा प्राप्त भएको माध्यमिक तथा आधारभूत तहमा अंग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान शिर्षकमा प्राप्त बजेटलाई आवश्यकताको पहिचान गरी वितरण गरिनेछ ।
- शिक्षा क्षेत्रमा बिनियोजन गरेको सशर्त बजेटलाई कन्टिन्जेन्सी कट्टी नगरी सम्पूर्ण आर्थिक दायित्व तथा जिम्मेवारी संबन्धित विद्यालयमा नै रहने गरी विद्यालयको खातामा सोझै अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।

स्वास्थ्य:

- स्वास्थ्य चौकी सादेवामा वर्थिड सेन्टर स्थापनाको लागि उचित व्यवस्थापन गरिने छ ।
- पहिरोको कारण क्षतिग्रस्त मेहेले स्वास्थ्य चौकी निर्माण गरिने छ । साथै सादेवा स्वास्थ्य चौकी तथा सुरुमखिम स्वस्थ्य चौकीको भवनको समेत स्तरोन्ती गरिने छ ।
- सिदिङ्वा गाउँपालिका भरीका स्वास्थ्य चौकीहरूवाट विभिन्न नसर्ने रोगहरूको वारेमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

- सिदिङ्वा गाउँपालिका अन्तर्गत रहेको गाउँघर क्लिनिक तथा खोप क्लिनिकको भवन निर्माण गर्न उचित व्यवस्था गरिने छ ।
- साब्लाखु स्वास्थ्य चौकीलाई प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा स्तरोन्नती गर्न सम्बन्धित निकाय सँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै प्रोत्साहनमुल कार्यक्रमहरूको आयोजना मार्फत वडा, वस्ति, टोलस्तरमा उनीहरूको सिप, दक्षता, अनुभवको उच्चतम प्रयोग गर्दै खोप केन्द्रहरूलाई व्यवस्थित ढंगले संचालन गरिनेछ ।
- ६० बर्ष भन्दा माथिका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई सम्मान जनक विदाई गरिनेछ । गर्भवती महिलाहरूको सम्मानको लागि प्रोत्साहन कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- नेपाल सरकारले निशुल्क रुपमा प्रदान गरेको ९२ प्रकारका औषधिहरूलाई बाह्रै महिना निशुल्क रुपमा उपलब्ध हुने व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भरिका सम्पूर्ण नागरिकलाई स्वास्थ्य सेवामा पहुँच अभिवृद्धि गर्न बर्षमा एकचोटी गाउँपालिकास्तरीय स्वास्थ्य शिविर संचालनमा ल्याइनेछ ।
- कम्तिमा एउटा वडामा ८० बर्ष नाघेका ज्येष्ठ नागरिकको घरमै गई स्वास्थ्य जाँच गर्न सुरु गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाका कोहि पनि नागरिकहरू अकालमा ज्यान गुमाउने अवस्था हुन नदिन संचालन गरिएको एम्बुलेन्स सेवालाई ब्यबस्थित गरिनेछ ।
- साब्लाखु स्वास्थ्य चौकीमा स्थापना गरिएको ल्यावलाई सुदृढ गरी संचालनमा ल्याइनेछ ।
- सिदिङ्वा गाउँपालिका अन्तर्गत गर्भवती महिला तथा सुत्केरी महिलालाई गाउँपालिकावाट पोषण विशेष कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइने छ ।

खानेपानी तथा सरसफाई:

- स्वच्छ खानेपानीमा सिदिङ्वाबासीको पहुँच अभिवृद्धि गर्न विगत आ.ब. देखि संचालनमा ल्याइएका खानेपानीको योजना तथा मुल संरक्षणका कार्यक्रमलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको विकास निर्माणको काम गर्दा मेशिनले भत्काएका, टुटफुट गरेका खानेपानी आयोजनाको पाईपलाई व्यवस्थापन गर्न एकमुष्ट पाइप खरिद गरी तत्काल पुनः व्यवस्थित गरी खानेपानी अभाव हुने समस्यालाई निराकरण गरिनेछ ।
- लिम्बुदिनको खानेपानीको समस्या निराकरण गर्न खानेपानी योजना सञ्चालन गरिने छ ।

संस्कृति प्रवर्द्धन:

- सिदिङ्वा गाउँपालिकाको कला, संस्कृति, भाषा, धर्म र सम्पदाको संरक्षण एवं विकासलाई जोड दिइनेछ । गाउँपालिकामा रहेका पुरातात्विक महत्वका बस्ती, संरचना, मठ मन्दिर, गुम्बा, माडहिम, चर्च, स्तम्भ, ताम्रपत्र, शिलालेख जस्ता ऐतिहासिक धरोहरको पहिचान गरी संरक्षण गरिनेछ ।
- सिदिङ्वा गाउँपालिकाभित्र रहेको बिभिन्न आदिवासी/जनजातीहरूको भाषा लिपी, संस्कृतिहरूलाई संवर्द्धन गर्न बिभिन्न बिद्यालयहरूमा भाषा प्रशिक्षकको ब्यबस्था गरिनेछ ।

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण:

- लैंगिकताको आधारमा कसैलाई भेदभाव गरिने छैन साथै यस गाउँपालिकाले लिने हरेक नीतिहरूमा लैंगिक समानतालाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने हरेक सेवा सुविधामा महिला, बालबालिका, फरक क्षमता भएका, ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
- महिला, दलित, अपाङ्ग, बालबालिका, अल्पसंख्यकहरूको क्षमता विकास, सशक्तिकरणको लागि पहल गरिनेछ ।
- गाउँघरमा हुने लैंगिक हिंशा, बाल श्रम शोषण, बोकसी प्रथा, कुरीति, कुप्रथा विरुद्ध सामाजिक सचेतना अभियान सञ्चालन गर्दै समृद्ध एवम हिंशारहित पालिका बनाउन टोल टोलमा "टोल विकास संस्था" हरुलाई परिचालन गरिनेछ ।

➤ पूर्वाधार विकास:

सडक तथा पुल:

- गाउँपालिकाले विगत आ.ब. हरुमा निर्माण गरी सकेका सवै सडकहरूको वर्षातको कारण वाढी पहिरो आई सडक अबरुद्ध हुने भएकोले त्यस्ता सडकहरू आपत्कालिन मर्मत संभार गरी सधैं सुचारु भई रहने व्यवस्था गरिनेछ ।
- सुवाखोलामा मोटेरेवल कन्क्रिट पुल निर्माण गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट समानिकरण अनुदान मार्फत विनियोजित भौतिक पूर्वाधारका सम्पुर्ण योजनाहरू मध्ये रु. १०,००,०००।- (दश लाख) वा सो भन्दा माथि विनियोजित बजेटका सम्पुर्ण योजनाहरू ठेक्का प्रणालीबाट सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइने छ । यसरी ठेक्काबाट बाँकी रहेको रकमले घाटा हुने बजेटलाई श्रोत मिलान गर्न प्रयोग गरिनेछ ।
- सडक संजाल विस्तार हुन बाँकी कालिखोला र सुरुम्खिम वडामा सडक विस्तारको लागि प्राथमिकता दिइनेछ । साविक वडाका सडक संजाल हुन विस्तार हुन बाँकी ठाउँहरूमा सडक संजाल विस्तार गरी स्थानीय नागरिकहरूको आकांक्षालाई सम्बोधन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र आवश्यक क्षेत्रमा झोलुङ्गे पुल र पक्की पुल निर्माणको लागि सम्बन्धित निकायसँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।

- साव्लाखु, लिम्बुदिन, मेहेले, सुरुमखिम सडक खण्ड स्तरोन्नती गरिने छ ।
- पर्यटकीय क्षेत्रहरूमा पर्यटकहरूको आगावमनमा सहज पहुँचको व्यवस्था गर्न सडक संजालको व्यवस्था गरिनेछ ।

सिंचाई:

- विभिन्न वडामा सिंचाई प्रयोजनको लागि कुलो कुलेसो निर्माण तथा मर्मतमा आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
- प्रकृतिक प्रकोपका कारण अवरुद्ध सिंचाई प्रणाली सुचारु गरिने छ ।

भवन तथा शहरी विकास:

- गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माणको लागि प्रदेश तथा सङ्घीय सरकार संग समन्वय गरी भवन निर्माण कार्य सुरु गर्न वृस्तृत परियोजना प्रतिवेदन निर्माण गर्न व्यवस्था मिलाइने छ ।
- भवन निर्माण आचारसंहिता तथा अभिलेखिकरण सम्बन्धी कार्यविधि तयार गरी लागु गरिने छ ।
- गाउँपालिकाले निर्माण गरेको सडकको राइट अफ वे लाई मिचेर कुनै पनि संरचना बनाउन पाइने छैन । यसरी निर्माण हुने संरचनाहरूलाई निश्चित म्याद कायम गरेर हटाउन आदेश दिइनेछ ।

संचार:

- गाउँपालिकालाई संचार क्षेत्रसंग जोड्न तथा आम सिदिङ्वाबासीले सूचना संचारको भरपुर उपयोग गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकी, बिद्यालय, वडा कार्यालय, गाउँपालिकाको कार्यालयमा सूचना, प्रविधिको पहुँच अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- एकिकृत प्रणाली लागु गर्न विशेष कदम चालिने छ ।

➤ वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन:

वन तथा भू-संरक्षण:

- सडक किनारामा भूक्षय प्रतिरोधी विरुवाहरू रोपी त्यसको संरक्षण र उपयोग गर्न सम्बन्धित समुदायलाई परिचालन गरिनेछ ।
- भौतिक निर्माण कार्य सञ्चालन गर्दा वा निर्माण कार्य संपन्न पश्चात वायो इन्जिनियरिङलाई प्राथमिकतामा राखिने छ ।
- पहिरो तथा भूक्षयग्रस्त क्षेत्रहरूमा विरुवा रोपण गरिने, त्यसको संरक्षण र उपयोग कार्यमा टोल विकास संस्थाहरूलाई जिम्मा दिइनेछ ।

- बहुमुल्य तथा लोपोन्मुख जडिबुटी तथा वनस्पतिहरूको संरक्षण र संबर्द्धन गरी अबैध चोरी निकासी निरुत्साहित गरिनेछ । त्यस्ता कार्यको लागि पनि टोल विकास संस्थालाई जिम्मेवारी प्रदान गरिनेछ ।

जलवायु परिवर्तन:

- गाउँपालिकाभित्र जलवायु परिवर्तनले पारेको प्रभाव तथा असर बारे मध्यनजर गर्दै जलवायु परिवर्तनलाई न्युनिकरण गर्न पहल गरिनेछ ।
- प्राकृतिक तथा मानविय क्रियाकलापबाट सृजित जलवायु परिवर्तनका प्रतिकुल प्रभावहरूलाई न्युनिकरण गरी अनुकूलित कार्यक्रम संचालन मार्फत जैविक विविधता र वातावरण संरक्षण लाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

फोहोरमैला व्यवस्थापन:

- गाउँपालिका क्षेत्रको फोहोरमैला तथा बजार व्यवस्थापन गरी प्रभावकारी रूपमा गाउँपालिकालाई स्वच्छ, हराभरा, सुन्दर राख्न फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि पहल गरिनेछ ।
- फोहोर मैलाको कारणले मानव स्वास्थ्य र पर्यावरणमा पर्न जाने असरलाई घटाउन समय समयमा गाउँपालिकाको तर्फबाट फोहोरमैला व्यवस्थापनका विषयमा चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- बिगत आ.ब. मा निर्माण गरिएका सार्वजनिक शौचालयलाई उपर्युक्त विकल्पहरूको छनोट गरी संचालनमा ल्याइनेछ ।
- फोहोर मैला व्यवस्थापनको लागि डम्पिङ साइट पहिचान गरी उचित व्यवस्था गरिने छ ।

बजार ब्यबस्थापन

- गाउँपालिकाको केन्द्र रहेको भञ्ज्याङ तथा आङखोप बजारको ढल ब्यबस्थापनको लागि विशेष पहल गरिनेछ ।
- बजार अनुगमन तथा नियन्त्रण कार्यलाई विशेष प्राथमिकतामा राखी वजारमुल्यमा एकरूपता ल्याइने छ ।

विपद व्यवस्थापन:

- यस गाउँपालिकाका नागरिकहरूलाई बाढी, पहिरो जस्ता प्राकृतिक विपद्बाट सिर्जित परिस्थितिको ब्यवस्थापनको लागि तार जाली वितरण गरिनेछ ।
- प्राकृतिक प्रकोपको कारण घरबार बिहिन भएका ब्यक्तिहरूलाई गाउँपालिका उचित राहतको ब्यबस्था गरिने तथा अन्य निकायको सहयोगमा पुनःस्थापनाको लागि पहल गरिने छ ।

➤ संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह:

मानव संसाधन विकास:

- गाउँपालिकाका कर्मचारीहरूको सीप, दक्षता, क्षमता तथा अनुभवमा विकास गर्दै प्रभावकारी कार्यसम्पादन गराउन आवश्यक विभिन्न प्रकारको तालिम, गोष्ठी तथा आन्तरिक भ्रमणको अवसरको व्यवस्था गरिनेछ।
- स्थानीय सरकारका रूपमा स्थापित गाउँपालिकाको कार्यबोझ र सेवाप्रवाहको विशिष्टता र विविधिकरणलाई मध्यनजर गरी कर्मचारीलाई आफ्नो कार्य प्रति पुर्ण परिचालन गरी सेवाप्रवाहलाई चुस्त र मितव्ययी बनाउन कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गर्न पहल गरिनेछ।
- यस गाउँपालिकामा रिक्त अप्रविधिक दरबन्दीमा नियमित रूपमा लोक सेवा आयोग समक्ष कर्मचारी माग गरिने साथै प्रविधिक पदमा लोक सेवा आयोगबाट उपलब्ध नभएको अवस्थामा विज्ञापन गरी करारमा नियुक्ति गरिने छ।
- दक्ष जनशक्ति उत्पादनको लागि आवश्यक तालिमको व्यवस्था मिलाइने छ।
- यस गाउँपालिका काम गर्ने राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूले स्थानीय तहको कार्यबोझलाई महशुस गर्दै देखाउनु भएको कार्यसम्पादनको मुल्यांकन गर्दै उचित मापदण्डको आधारमा **बर्ष उत्कृष्ट कर्मचारी र उत्कृष्ट कर्मचारी** घोषणा गरी नगद रु. १५,०००।- (तिस हजार) पुरस्कार सहित दुईजना कर्मचारीलाई सम्मान गरिनेछ। साथै कमजोर कार्यसम्पादन प्रस्तुत गर्ने कर्मचारीहरूलाई पृष्ठपोषण प्रदान गरी क्षमता अभिवृद्धि गर्नुको साथै कानूनी मापदण्ड बिपरित कामाकज गर्ने कर्मचारीलाई कानून अनुसार उपचार गरिनेछ।

सेवा प्रवाहमा विद्युतीय सूचना प्रविधिको प्रयोग:

- गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवामा विद्युतीय सूचना प्रविधिको अत्याधिक प्रयोग गर्दै सेवा प्रवाहलाई सरल, छिटो र छरितो बनाइनेछ।
- गाउँपालिका भित्रका प्रत्येक वडा कार्यालयहरूमा विद्युतीय सूचना प्रणालीका माध्यमबाट अनलाइन मार्फत सेवा प्रवाह गरिने व्यवस्था मिलाउन पहल गरिनेछ।
- गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयमा विद्युत आपूर्तिको समस्यालाई मध्यनजर गर्दै बैकल्पिक उर्जाको ब्यबस्था गरिनेछ।

वित्तीय व्यवस्थापन र सुशासन:

राजस्व परिचालन:

- आम जनतालाई कर तथा राजस्वको महत्वका बारेमा जनचेतना बिस्तार गरिनेछ। साथै कर तिर्नु नागरिकको पहिलो कर्तव्य हो र उक्त रकम स्थानीय सरकारले लोककल्याणकारी क्षेत्रमा आवश्यकताका आधारमा पारदर्शी रूपमा खर्च गर्ने जानकारी गराइ जनतालाई करप्रति प्रतिवद्ध गराइ आन्तरीक आमदानीलाई बढोत्तरी गरिनेछ।

- करका थप दायरा तथा स्रोतको पहिचान गरी कर संकलन कार्यलाई व्यवस्थित तथा सजिलो बनाउन गाउँघरमा नै गई कर संकलन अभियान संचालन गरिनेछ ।

बेरुजु फर्छ्यौटः

- यस गाउँपालिकालाई बेरुजु रहित गाउँपालिका बनाइनेछ । साथै गाउँपालिका तथा वडामा रहेको बेरुजुहरु नियमानुसार असुल उपर गरिनेछ । समयमै वेरुजु असुल उपर गर्ने व्यक्ति संस्थालाई उचित पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ । वेरुजु असुलीलाई कडाइका साथ अवलम्बन गरी बेरुजु रहित गाउँपालिका बनाइनेछ ।

सार्वजनिक सुनुवाई र सुशासनः-

- गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवाको बारेमा समय समयमा सार्वजनिक सुनुवाई गरी सुशासनको प्रत्याभुति दिलाइनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट प्रवाह भएको सेवाको बारेमा सार्वजनिक परीक्षण गरी सार्वजनिक गरिनेछ ।

सार्वजनिक सूरक्षाः-

- यस गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्था र स्थानीय आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दै इलाका स्तरको प्रहरी चौकी निर्माण गर्नको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । साथै सङ्घीयता लागू भई सकेपछिको राजनीतिक तथा भौगोलिक विभाजन र पुनःसंरचना बमोजिम यस गाउँपालिकाको मेहेले र सुरुम्खिम वडालाई सूरक्षात्मक दृष्टिकोणले गाउँपालिकाको इलाका मातहत ल्याउन पहल गरिनेछ । त्यसको लागि मेहेलेको मुकुभञ्ज्याङमा प्रहरी चौकी निर्माण गर्न पहल गरिनेछ साथै वडा नं. २ सादेवा र वडा नं. १ को कालिखोला क्षेत्रलाई शान्ति सूरक्षा प्रदान गर्न सादेवामा प्रहरी चौकी निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।

सामाजिक सूरक्षा भत्ताः-

- यस गाउँपालिकामा गत आ.ब. देखी बैकिङ प्रणालीबाट सामाजिक सूरक्षा भत्ता वितरण गर्न शुरु गरिएको भएता पनि भौगोलिक विकटताको कारण कालिखोला, सादेवा, मेहेले, सुरुम्खिमका लाभग्राहीहरुलाई आफैं बैंक सम्म आएर भत्ता निकासो गर्न कठिनाई भएको भनि गुनासो प्राप्त भएकोले सो सम्बन्धमा सरोकारवाला निकायहरु संग आवश्यक परामर्श गरी उपर्युक्त विकल्पहरुको छनोट गरी गुनासो समाधान गर्न कोशिस गरिनेछ ।

- बिषयगत क्षेत्रमा कार्यक्रम अनुसार छुट्याइएको बजेट अनुसुचिमा उल्लेख गरेको छु । यहाँ म शिर्षक अनुसार विनियोजित रकम मात्र प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।
 - **आर्थिक विकास :**
आर्थिक विकास अन्तर्गत कृषि, पशु, पर्यटन, उद्योग, सहकारीको लागि एकमुष्ट ९५ लाख २१ हजार विनियोजन गरेको छु ।
 - **सामाजिक विकास:**
सामाजिक विकास तर्फ शिक्षा, स्वास्थ्य, खानपानी तथा सरसफाई, सास्कृतिक प्रवर्द्धन, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण, महिला बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, दलित आदिवासीमा जम्मा रु. ३ करोड ४७ लाख ७५ हजार विनियोजन गरेको छु ।
 - **पुर्वाधार विकास तर्फ:**
सडक, पुल, सिचाई, भवन, सहरीविकास, उर्जा, लघु तथा साना विद्युत, सञ्चारको लागी जम्मा २ करोड ६३ लाख विनियोजन गरेको छु ।
 - **वन तथा वातावरण:**
वन तथा भुसंरक्षण, जलाधार संरक्षण, जलवायु परिवर्तन, फोहोर मैला व्यवस्थापन, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, विपद् व्यवस्थापनको लागी जम्मा रु. ६४ लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
 - **सुसासन तथा संस्थागत विकास:**
मानव संसाधन विकास, संस्थागत क्षमता विकास, राजश्व परिचालन, वित्तिय जोखिम न्युनिकरण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, आन्तरिक र अन्तिम लेखा परिक्षण, बेरुजु फछ्यौट, सेवा प्रवाह मापदण्ड निर्धारण, सेवा प्रवाहमा विद्युतिय सुचना प्रविधिको प्रयोग नागरिक सर्वेक्षण र अन्तरनिकाय समन्वय जस्ता क्षेत्रमा जम्मा रु. ९ करोड ४३ लाख ४३ हजार ६ सय विनियोजन गरेको छु ।

सम्मानित सभाका सभाध्यक्ष महोदय,

- यस बजेटको कार्यान्वयनबाट यस गाउँपालिकाको भविष्य उज्वल हुनुको साथै समृद्ध तथा विकसित बन्नेछ र सिदिङ्वाबासी तमाम दाजु भाई दिदी बिहानीको आय आर्जनमा वृद्धि हुंदै नेपाल सरकारले लिएको "समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली" भन्ने नारा साकार हुनेछ भन्ने अपेक्षा लिएको छु । बजेटको कार्यान्वयनको लागि समग्र सरकारी, गैरसरकारी संघ संस्था, आम जनसमुदाय, वुद्धिजिवि, नागरिक समाज, राजनीतिक दल लगायत सबैले प्रभावकारी ढंगले आफ्नो भुमिका निर्वाह गर्नु हुनेछ भन्ने आशा, विश्वास लिएको छु ।
- अन्त्यमा प्रस्तुत बजेट तर्जुमा गर्न प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने सम्पुर्णमा हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद ।